

Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanlarının Kazanım-Gösterge Boyutlarında Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından Değerlendirilmesi¹

Evaluation of Preschool Education Program Development Areas in Terms of Disaster and Emergency Concepts in Outcame-indicator Dimensions

Harun ŞAHİN , Prof. Dr., Akdeniz Üniversitesi, harunsahin@akdeniz.edu.tr

Buse BAĞIŞLAYAN , Araştırma Görevlisi, Trakya Üniversitesi, busebagislayan@trakya.edu.tr

Yeliz UÇAR , MEB, yelizucarr@hotmail.com

Nagihan ÇİÇEK , MEB, nagihancicek_07@hotmail.com

Geliş tarihi - Received: 7 Nisan 2025

Kabul tarihi - Accepted: 29 Eylül 2025

Yayın tarihi - Published: 28 Aralık 2025

¹ Bu makale XVI. Uluslararası Eğitim Araştırmaları Kongresi 26 - 29 Ekim 2023 tarihlerinde özet bildiri olarak sunulmuştur.

Şahin, H., Bağışlayan, B., Uçar, Y. ve Çiçek, N. (2025). Okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 3839-3855.

DOI. 10.51460/baebd.1671110

Öz. Bu araştırma okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Çalışma, 2022-2023 eğitim öğretim yılında uygun örnekleme yöntemi ile seçilen Antalya ili Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde faaliyet gösteren 4 farklı okul öncesi eğitim kurumunda bulunan 20 sınıf incelenmiştir ve bu okullarda görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni ile görüşme yapılmıştır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş yarı yapılandırılmış görüşme formu ile toplanmıştır. Araştırmada, nitel araştırma yöntemlerinden olan çoklu durum çalışması deseni ve verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırma sonucunda okul öncesi eğitim programları gelişim alanlarının kazanım ve gösterge boyutunda afet ve acil durum kavramları açısından öğretim kurumlarında bilgilendirici görsellerin yeteri sayıda bulunmadığı, afet ve acil durum ile ilgili bilgilendirici kavramları içeren geçici merkezlerin olmadığı tespit edilmiştir. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde ise afet ve acil durum kavramlarını içeren etkinliklerin oldukça sınırlı sayıda yapıldığı, öte yandan afet ve acil durum etkinlikleri kapsamında okul çapında düzenlenen deprem tatbikatı etkinliğine katılım sağlandığı belirtilmiştir. Okul öncesi eğitimde kullanılması amacıyla Afet Bilinci Eğitimleri Çalıştayı tarafından yayımlanan kitapta bulunan afet ve acil durum kavramlarının birçoğunun okul öncesi eğitim programında bulunmadığı sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim programı, Afet, Acil durum.

Abstract. This study aims to evaluate the concepts of disaster and emergency situations in terms of achievement-indicator dimensions within the developmental areas of the preschool education program. The study examined 20 classes in 4 different preschool education institutions operating in the Konyaaltı and Kepez districts of Antalya province, selected using an appropriate sampling method during the 2022-2023 academic year, and interviews were conducted with 10 preschool teachers working in these schools. The data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The data were collected using a semi-structured interview form developed by the researchers. The multiple case study design, one of the qualitative research methods, was used in the study. The results revealed that there were not enough informative visuals in educational institutions regarding disaster and emergency concepts in terms of achievement and indicator dimensions of early childhood education program development areas, and that there were no temporary centers containing informative concepts related to disasters and emergencies. Interviews with teachers revealed that activities incorporating disaster and emergency concepts were quite limited in number. On the other hand, it was noted that teachers participated in earthquake drills organized at the school level as part of disaster and emergency activities. It was concluded that many of the disaster and emergency concepts included in the book published by the Disaster Awareness Training Workshop for use in preschool education were not present in the preschool education program.

Keywords: Preschool education program, Disaster, Emergency.

Extended Abstract

Introduction. Preschool period is the time when children's learning potential is at its peak, and their fundamental habits and cognitive abilities develop and shape most rapidly. It is a period when personality development begins and becomes observable (Köksal et al., 2016). Children primarily acquire knowledge about natural phenomena and disasters during their formative years, particularly in early childhood. The pre- school education program not only supports children's development but also aims to prevent potential deficiencies in all developmental domains, making it a multifaceted program with both supportive and preventive dimensions. It is a developmental educational process that focuses on fostering all areas of children's development (MEB, 2013). Following the earthquakes on February 6, the vital importance of disaster and emergency awareness education has become evident, creating a need to examine how disaster and emergency topics are addressed in all levels of education, particularly in preschool education programs. This research focuses on analyze the achievements and indicators within the developmental areas of the preschool education program from a disaster and emergency perspective.

Method. This research focuses on evaluate the developmental areas of the preschool education program in terms of disaster and emergency concepts within the achievement-indicator dimensions. While the preschool education program is analyzed qualitatively in the context of achievement and indicator dimensions, the study also aims to conduct a multidimensional evaluation of the program through classroom observations and interviews with implementing teachers in its practical environment. In this study, which aims to examine the disaster and emergency concepts in the preschool education program in terms of outcome-indicator, answers to the following questions were sought;

- Which achievements and indicators in the preschool education program encompass disaster and emergency concepts?
- Which materials are used in classrooms to support the disaster and emergency concepts included in the preschool education program?
- To what extent are the disaster and emergency concepts in the preschool education program supported through:
 - Which activities and how frequently?
 - Which symbols?
 - Temporary learning centers?

Results. This research found that the program does not include the disaster types defined by AFAD (such as earthquakes, floods, and fires). Although the areas of language development, social-emotional development, and motor development do not include any achievements or indicators related to these concepts, the cognitive development domain includes just one achievement, "Recognizes symbols used in daily life," which is linked to emergency concepts. In the self-care skills domain, the achievement "Protects oneself from dangers and accidents" was deemed relevant to these concepts. Evaluation of classroom environments revealed that first aid kits were available in 16 out of 20 classrooms, while visual posters related to disasters and emergencies were present in 13 schools. However, materials featuring emergency numbers were used in only 12 classrooms. Additionally,

Şahin, H., Bağışlayan, B., Uçar, Y. ve Çiçek, N. (2025). Okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 3839-3855.

DOI. 10.51460/baebd.1671110

illustrated children's books were found in 14 classrooms, whereas 6 classrooms lacked such materials. Interviews with teachers revealed that disaster and emergency topics in preschool programs are generally limited to fire and earthquake, with these concepts being addressed through annual or biannual drills and classroom drama activities. Among the symbols used by teachers during the educational process, emergency numbers were the most frequently used, while the Red Crescent symbol was the least utilized. It was also found that 15 teachers set up temporary learning centers in their classrooms for disaster and emergency concepts during the year, while 5 teachers did not. The study concluded that disaster and emergency concepts are inadequately addressed in the preschool education program, with deficiencies observed in the use of materials and activities.

Discussion and Conclusion. According to the research, it can be said that the 2013 Ministry of National Education (MEB) Preschool Education Program includes some achievements in terms of disaster and emergency concepts, but these achievements are quite limited. Observations in classrooms revealed that there are not enough materials on disaster and emergency concepts, and the materials available are used very rarely during the process. Interviews with teachers showed that disaster and emergency concepts are only addressed in activities under the headings of fire and earthquake, and these activities are conducted only once or twice a year. Whether the 2013 MEB Pre-school Education Program adequately addresses disaster and emergency concepts remains open to discussion, and its effectiveness can be determined through further research. Research findings indicate that the learning outcomes related to the concept of emergency in the preschool education program are limited to the cognitive level. Therefore, learning outcomes need to be diversified and restructured to encompass different developmental domains. It is important to provide children with realistic experiences not only through symbols but also through practical activities such as play, drama, role-play, and drills. In addition, adding outcomes and indicators related to the concept of emergency to the program in the areas of language development, social-emotional development, and motor development, increasing disaster and emergency materials in classrooms, encouraging the establishment of temporary learning centers, and conducting drills more frequently can strengthen students' permanent learning about disasters and emergencies.

Giriş

Okul öncesi dönem çocukların algısal, motor, bilişsel, dil, sosyo-duygusal ve öz düzenleme becerilerinin düzenli bir şekilde ilerlemesiyle sonuçlanan olgunlaşma ve etkileşim sürecidir (Sameroff, 2009). Bu süreçte çocuklar akademik, davranışsal, sosyo-duygusal ve ekonomik başarılar için gelişimsel yeterlilikleri kazandıklarında gelişimsel potansiyeli gerçekleştirme fırsatı bulmaktadır. (Black vd., 2016). Erken çocukluk dönemi, doğumdan sekiz yaşına kadar süren ve beynin en yoğun gelişim gösterdiği hızlı ilerleme evresidir (UNESCO, 2018). Gelişim ivmesinin en yüksek olduğu aşama okul öncesi dönemde, erken öğrenme becerileri ile akademik bilginin temelleri atılmakta ve bu durum bireyin ileriki yaşamını şekillendirmektedir. Dolayısıyla bu dönem son derece kritik bir öneme sahiptir (dalga vd., 2019). Bu dönemde sunulan eğitim, çocukların gelişimsel gereksinimlerini karşılamının yanı sıra onların toplumda ve kültürel değerlere uyum sağlamalarına da katkı sunmaktadır. Ayrıca, bu dönemde yalnızca bireyin gelişimi açısından değil, toplumun geleceği bakımından da önemli bir rol üstelendiği söylenebilir (Ocak ve Yılmaz, 2025). Bu dönemdeki beyin gelişimi, çocuğun bilişsel, dil, motor, sosyal ve duygusal alanlarda ilerlemesi için sağlam temel sunmakta; aynı zamanda onun kendini geliştirmesini ve toplumda üretken bir birey olarak yer almasını destekleyen bir zemin hazırlamaktadır (Başaran ve Ulubey, 2018). Okul öncesi eğitim programının hedefi, çocukların sağlıklı gelişimini destekleyerek, gelecekte ihtiyaç duyacakları becerileri dengeli bir biçimde kazandırmaktır (Hirsh, 2004).

Millî Eğitim Bakanlığı Okul Öncesi Eğitim Programı (2013), çocuk merkezli bir yaklaşımı benimsemektedir ve Türk Millî Eğitim hedeflerine uygun olarak hazırlanmıştır. Bu program, çocukların motor becerileri, sosyal ve duygusal gelişimleri, dil yetenekleri ve bilişsel becerileri üzerinde ilerlemeler sağlamayı amaçlamaktadır. Ayrıca, çocukların öz bakım becerilerini geliştirmelerini hedefler ve öğretmenlerin mevcut kazanımlar ve göstergelerin dışında yeni öğeler ekleyebilme esnekliğini sunmaktadır. Millî Eğitim Bakanlığı'nın okul öncesi eğitim programı esnek, sarmal yapıda ve elektik bir yaklaşım sunar; dengeli ve oyun temelli öğrenmeyi destekler. Yaratıcılığı teşvik eden program, bulunduğu coğrafi çevreye dikkate alarak, temaları ve konuları eğitim araçları olarak kullanır (MEB, 2013). Sağlam ve Aral (2015), fen ve doğa faaliyetlerine yönelik kazanımları gerçekleştirebilmesi için çocukların faaliyetlere aktif olarak katılımlarını teşvik edilmesi gerektiğini ve somut deneyimler sağlayarak kazanımların edilebileceğini söylemektedir. Sağlık, beslenme, güvenlik ve emniyet, duyarlı bakım ve erken öğrenme dahil olmak üzere birden fazla faktör yeterliliklerin edinilmesini etkilemektedir; bu alanlar birbirleriyle etkileşime girer ve gelişim süreci boyunca karşılıklı olarak güçlendirici olabilmektedir (Black vd., 2016).

Afet, tehlikeli olayların, bir toplumun veya topluluğun maruz kaldığı koşullar, hassasiyeti ve kapasitesi ile etkileşime girmesi sonucunda, herhangi bir ölçekte toplumun veya topluluğun işleyişinde ciddi şekilde aksamasına ve insan, maddi, ekonomik veya çevresel kayıplar ve etkilere neden olmasıdır (United Nations Office for Disaster Risk Reduction [UNDRR], 2017). Depremler, seller, çığlar gibi doğal olarak meydana gelen ve insanların hayatlarını hem maddi hem de fiziksel olarak etkileyen her türlü olay doğal afet olarak ifade edilmektedir (Başkurt ve Karadağ, 2001). Acil durum ise toplumun geneli veya belirli bölümlerini etkileyen, normal yaşamı ve faaliyetleri durduran veya kesintiye uğratan ve acil müdahale gerektiren durumlar ile bu durumların yarattığı kriz durumları olarak tanımlanmaktadır (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı [AFAD], 2025). AFAD 2013 yılında, Türkiye'de nüfusun artması ve

Yeni yerleşim bölgelerinin ortaya çıkmasının kentleşmenin hızlanmasına neden olması sebebiyle kalitesiz yapılaşma ve yetersiz denetim sorunlarını beraberinde getirmesinden dolayı afetlerde yaşanan kayıpları en aza indirmek ve geleceğin güvencesi olan çocukların afetler konusunda bilinçlenmesini sağlamak amacıyla Okul öncesi Öğrencileri için Afet Bilinci Eğitimi Kitapçığı hazırlanmıştır. Bu kitapçıkta AFAD, afetin tanımı, çeşitleri, afetlerden önce alınması gereken önlemler, afet esnasında korunma yöntemleri ve tahliye bilgisi hakkında farkındalık yaratmayı amaçlanmıştır. Çocukların doğal afetler sırasında ne yapmaları gerektiğini öğrenmeleri ve bu konuda içgörü kazanmaları, hayatlarını kurtarabilecek beceriler edinmelerine yardımcı olurken, yetişkinlere olan bağımlılıklarını da azaltabilmektedir (Winangsih ve Kurniati, 2020). 6 Şubat depremleri sonrası Türkiye’de meydana gelen büyük yıkım ve can kayıpları, okullardaki afet ve acil durum eğitimlerinin hayati önemini gözler önüne sermiştir. Bu bağlamda, okul öncesi eğitim programlarının afetlere ve acil durumlara Okul Öncesi Eğitim Programının Okul öncesi Öğrencileri için Afet Bilinci Eğitimi Kitapçığında yer alan afetler bağlamında incelenmesi, Okul Öncesi Eğitim Programında var olan afet ve acil durum kavramlarının kazanım gösterge boyutlarının Bloom Taksonomisi basamaklarına göre değerlendirilmesi ve öğretmen görüşlerini ortaya koymayı amaçlanmıştır. Bu genel amaç doğrultusunda aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- Okul öncesi eğitim programı hangi kazanım ve göstergelerle afet ve acil durum kavramlarını içermektedir?
- Okul öncesi eğitim programında bulunan afet ve acil durum kavramları sınıflarda hangi materyallerle desteklenmektedir?
- Okul öncesi eğitim programında bulunan afet ve acil durum kavramları ile desteklenmesi ne düzeydedir?
 - hangi etkinliklerle ve ne sıklıkla
 - hangi sembollerle
 - hangi geçici öğrenme merkezleri ile

Yöntem

Araştırma modeli

Bu araştırma MEB 2013 okul öncesi eğitim programını kazanım gösterge boyutunda, afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirmeyi, afet ve acil durum ile ilgili kavramların sınıf ortamında destekleyen niteliklerin araştırılması ve okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmelerin bulgularını ortaya koymak amacıyla nitel araştırma modelinden birisi olan çoklu durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması, tek bir durum ya da olayın ayrıntılı biçimde ve zaman süreci içinde incelendiği, verilerin düzenli olarak toplandığı ve olayların doğal ortamında nasıl gerçekleştiğinin gözlemlendiği bir desendir (Subaşı ve Okumuş, 2017). Durum çalışması desenin tekli durum deseni, çoklu durum deseni türleri vardır (Yin, 1984). Bir olgunun ayrıntılı şekilde incelenmesi durum çalışması, birden fazla olgunun ise daha sınırlı derinlikte ele alınması çoklu durum çalışması olarak adlandırılmaktadır (Subaşı ve Okumuş, 2017). Bu çalışmada yalnızca tek bir boyut veya tek bir durum değil, farklı açılardan ele alındığı için çoklu durum çalışması kullanılmıştır.

Çalışma grubu

Araştırmamanın çalışma grubu 2022-2023 eğitim öğretim yılında Millî Eğitim Bakanlığı'na bağlı Antalya ilinde bulunan, Konyaaltı ve Kepez ilçelerinde faaliyet gösteren MEB'e bağlı 4 bağımsız anaokulunda görev yapan 10 okul öncesi öğretmeni ve bu okullarda bulunan 20 okul öncesi eğitim sınıfından oluşmaktadır. Çalışma grubu, seçkisiz olmayan örnekleme yöntemlerinden olan uygun örnekleme yöntemi kullanılarak belirlenmiştir. Bu örnekleme yönteminin seçilme nedeni, uygun örnekleme yönteminde araştırmacılar, ulaşılması kolay, araştırmaya uygun ve katılmaya gönüllü bireyleri seçmesidir (Gravetter ve Forzano, 2012).

Veri toplama aracı ve verilerin toplanması

Bu araştırma kapsamında MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı gelişim alanlarını kazanım gösterge boyutunda, afet ve acil durum kavramları açısından incelemek için araştırmacılar tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanlarının Kazanım Gösterge Boyutunda Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından Kontrol Çizelgesi" kullanılmıştır. Bu kontrol çizelgesi hazırlanırken "Okul Öncesi Öğrencileri İçin Afet Bilinci Eğitimi Kitabı (2013)" referans alınmıştır. Okul öncesi öğretmenleriyle yapılacak görüşme için, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Okul öncesi eğitim ortamlarının, afet ve acil durum kavramları açısından incelenmesi için yine araştırmacılar tarafından geliştirilmiş "Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından İnceleme Kontrol Listesi" kullanılmıştır.

Çalışmada elde edilecek verilerin güvenilirliği, MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı kazanım ve göstergelerini afet ve acil durum kavramlarının sınıf ortamında kullanılmasına ilişkin öğretmen görüşme formu uzmana verilerek görüş alınmıştır. Gerekli düzeltmeler uzman görüşü kapsamında yapılmıştır. Görüşme öncesinde katılımcılardan onay almak ve gönüllü katılımlarını kayıt altına almak için "görüşme onay formu" hazırlanmıştır. Araştırmacılar ve uzman görüşleri doğrultusunda dört sorunun katılımcılara sorulmasında karar verilmiştir. Veri toplama süreci için öncelikle etik kurul izni alınmıştır (Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Başkanlığı, 04.05.2023 tarih ve 249 sayılı karar). Öğretmenler ile yapılan görüşmeler yüz yüze yapılmıştır ve yöneltilen soruların yanıtları not edilmiştir. Görüşmeler yaklaşık 6-7 dakika sürmüştür.

Verilerin analizi

Öğretmenlerle yapılan bireysel görüşmelerden elde edilen verilerin analizi için nitel araştırmalarda sıklıkla karşılaşılan içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. İçerik analizinde amaç, araştırma sonucunda elde edilen ve birbiri ile benzerlik gösteren verileri uygun temalar ve kategorilere yerleştirerek, anlamlı hâle getirmektir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Araştırmacı yanlılığını en aza indirmek için bulgular, araştırmacılar tarafından bağımsız şekilde kodlayarak doğrulayıcı bir yol izlenmiştir. Daha somut bir biçimde, afet ve acil durum kavramlarını içeren kazanım ve göstergeler ayrı tablolara dönüştürülerek sunulmuştur. Araştırmamanın çalışma grubunda bulunan Millî Eğitim Bakanlığına bağlı 4 bağımsız anaokulunda bulunan 20 okul öncesi sınıfı "Okul Öncesi Eğitim Ortamlarının Afet ve Acil

Durum Kavramları Açısından İnceleme Kontrol Listesi” ile gözlemlenmiş ve sonuçlar tablo ile ortaya koyulmuştur.

Araştırmada kullanılan “Okul Öncesi Eğitim Programı Gelişim Alanlarının Kazanım Gösterge Boyutunda Afet ve Acil Durum Kavramları Açısından Kontrol Çizelgesi” kazanımlar/göstergelerin hangi Bloom Taksonomisi basamağına denk düştüğü uzman ve araştırmacılar ile birlikte karar verilmiş ve ortak karar alınarak raporlaştırılmıştır.

Bulgular

Okul Öncesi Eğitim Programının (2013) kazanım ve gösterge boyutlarının afet ve acil durum kavramları açısından Bloom Taksonomisine göre sınıflandırılması, sınıflarda materyal bulunma durumu ve öğretmenlerle yapılan görüşmeler incelenmiş olup, elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1.

MEB 2013 okul öncesi eğitim programının gelişim alanlarının afet kavramını kazanım ve göstergelerinde bulundurma durumu

Bilişsel Gelişim, Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim, Öz bakım Becerileri			
Bloom	Var	Var ise Göstergesi	Yok
Taksonomisinin İlk Üç Boyutu			
Bilme Anlama Uygulama	Deprem		X
	Heyelan		X
	Sel		X
	Çığ		X
	Yangın		X
	Volkan		X
	Fırtına		X
	Tsunami		X

* Okul öncesi öğrencileri için afet bilinci eğitimi kitabı (2013)

**Araştırmacılar tarafından MEB okul öncesi programında yer alan kazanımlar doğrultusunda oluşturulmuştur.

Tablo 1’de görüldüğü üzere okul öncesi eğitim programı, AFAD Okul Öncesi Öğrencileri İçin Afet Bilinci Eğitimi Kitabı (2013) tarafından ortaya koyulan afet türlerinden herhangi birini bulundurmamaktadır. Araştırmacılar tarafından her bir gelişim alanı ve bu alanlarda bulunan kazanım-göstergeler incelenmiş ve AFAD tarafından afet kavramı içinde verilen; deprem, heyelan, sel, çığ, yangın, volkan, fırtına, tsunami kavramlarına rastlanmamıştır.

Tablo 2.

MEB 2013 okul öncesi eğitim programının acil durum kavramını bilişsel gelişim alanı kazanım ve göstergelerinde bulundurma durumu

Bilişsel Gelişim: Kazanım 13. Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır. (Göstergeleri: Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir. Gösterilen sembolün anlamını söyler.)

Açıklamaları: Bu kazanımda sözü edilen semboller; trafik, tehlike, WC, geri dönüşüm, yön okları gibi işaretlerdir.

Bloom Taksonomisinin İlk Üç Boyutu	Var	Var ise Göstergesi	Yok
İlk Yardım			X
Tehlike	X	Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.	
Farkındalık	X	Gösterilen sembolün anlamını söyler.	
Korunma			X
Kaçınma			X
Tedbir			X
Müdahale			X

*Araştırmacılar tarafından MEB okul öncesi programında yer alan kazanımlar doğrultusunda oluşturulmuştur.

Tablo 2' de okul öncesi eğitim programı bilişsel gelişim kazanım ve göstergelerinin acil durum kavramı açısından incelendiği, acil durum kavramını içeren bir adet kazanımın bulunduğu görülmektedir. Bilişsel gelişim alanının 13. Kazanımı olan; "Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanır.", "Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.", "Gösterilen sembolün anlamını söyler." göstergeleri ile ifade edilmiştir. Göstergelerin Bloom Taksonomisine göre bilme basamağında yer almaktadır.

Tablo 3.

MEB 2013 okul öncesi eğitim programının, acil durum kavramını; dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim ve motor gelişim alanlarında, kazanım ve göstergelerde bulundurma durumları

Dil Gelişimi, Sosyal Duygusal Gelişim, Motor Gelişim

Bloom Taksonomisinin İlk Üç Boyutu	Var:	Var ise Göstergesi	Yok
İlk Yardım			X
Tehlike			X
Farkındalık			X
Korunma			X
Kaçınma			X
Tedbir			X
Müdahale			X

*Araştırmacılar tarafından MEB okul öncesi programında yer alan kazanımlar doğrultusunda oluşturulmuştur.

Şahin, H., Bağışlayan, B., Uçar, Y. ve Çiçek, N. (2025). Okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 3839-3855.

DOI. 10.51460/baebd.1671110

Tablo 3'te araştırmacılar tarafından yapılan inceleme ile okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarından dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim ve motor gelişim alanlarının acil durum kavramı ve alt boyutlarında kazanım ve göstergelere rastlanmamıştır.

Tablo 4.

MEB 2013 okul öncesi eğitim programının acil durum kavramını öz bakım becerileri gelişim alanı kazanım ve göstergelerinde bulundurma durumu

Öz bakım Becerileri: Kazanım 7. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur.

Bloom Taksonomisinin İlk Üç Boyutu		Var	Var İse Göstergesi	Yok
Bilme	İlk Yardım			X
	Tehlike	X	Göstergeleri: Tehlikeli olan durumları söyler. Kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler. Temel güvenlik kurallarını bilir.	
	Farkındalık	X		
	Korunma	X		
	Kaçınma	X		
	Tedbir	X		
	Müdahale			X
Anlama	İlk Yardım			X
	Tehlike	X	Göstergeleri: Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur. Herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.	
	Farkındalık	X		
	Korunma	X		
	Kaçınma	X		
	Tedbir	X		
	Müdahale			X
Uygulama	İlk Yardım			X
	Tehlike			X
	Farkındalık			X
	Korunma			X
	Kaçınma			X
	Tedbir			X
	Müdahale			X

*Araştırmacılar tarafından MEB okul öncesi programında yer alan kazanımlar doğrultusunda oluşturulmuştur.

Tablo 4'te okul öncesi eğitim programı öz bakım becerileri gelişim alanı, acil durum kavramı ve alt ifadeleri yönünden incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucu öz bakım becerileri kazanımlarından kazanım 7 "Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur" ifadesi hedeflenen kavram için uygun bulunmuştur. Bu kazanımın "Tehlikeli olan durumları söyler, kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler ve temel güvenlik kurallarını bilir" göstergeleri Bloom Taksonomisinin bilme basamağında yer almaktadır. Acil durum kavramının tehlike, farkındalık, korunma, kaçınma ve tedbir boyutlarında kullanılabileceği düşünülmektedir. Yine aynı kazanımın "Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur ve herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister." göstergeleri Bloom Taksonomisinin anlama basamağında yer almaktadır.

Tablo 5.

Okul Öncesi Eğitim Ortamlarında Afet ve Acil Durum Kavramları Materyallerinin Bulunma Durumu

EĞİTİM ORTAMI BİLGİSİ			
	Var	Var İse Açıklaması	Yok
İlk yardım dolabı	16	-	4
Afet ve acil durum kavram afişi	13	-	7
Acil durum numara	12	-	8
bilgilendirme materyali			
Afet ve acil durum eğitici materyali	11	Bilgilendirme Materyali / Acil durum numaraları/ Çıkış sembolü/	9
Afet ve acil durum barındıran kitap ya da resimli materyal	14	Resimli Çocuk Kitabı	6

Tablo 5'te, okul öncesi eğitim sınıflarında kullanılması beklenen afet ve acil durum kavram materyallerinden ilk yardım dolabı gözlemlenen 20 sınıftan 16'sında bulunmakta 4'ünde bulunmamaktadır. Afet ve acil durum kavramlarını ifade eden görsel afişler 13 okulda varken 7 okulda görülmemiştir. Acil durum numara bilgilendirme materyali 8 sınıfta kullanılmazken 12 sınıfta kullanılmaktadır. Afet ve acil durum kavramlarının, çocuklara oyunlaştırılarak öğretilmesi amacıyla kullanılan eğitici materyaller 11 sınıfta bulunurken, 9 sınıfta bulunmamaktadır. Bulunan sınıflarda bu materyaller; acil durum numaraları, çıkış sembolü ve görsel bilgilendirme materyalidir. Yine bu kavramların anlaşılması için kullanılan afet ve acil durum içeren kitap, resimli materyaller, acil durumda yapılacak müdahale görselleri, acil durum materyalleri incelenmiş, 14 sınıfta resimli çocuk kitapları, itfaiye arabası, ambulans arabası, polis arabası materyalleri görülürken kalan 6 sınıfta görülmemiştir.

Tablo 6'da okul öncesi öğretmenleri ile bu alt probleme ilişkin yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanan veriler sonucunda öğretmenlerin verdikleri cevaplar gruplanarak aşağıda verilmiştir. "Afet ve acil durum kavramları ile alakalı yıl içerisinde ne gibi etkinlikler yaparsınız? Bunlar ne sıklıkla olur?" sorusuna verilen yanıtlar aşağıda verilmiştir.

Tablo 6.

Afet ve acil durum kavramları ile alakalı yıl içerisinde yapılan etkinlikler ve etkinliklerin yapılma sıklığı

Etkinlikler	Tatbikat, drama çalışmaları
Etkinlikte verilen kavramlar	Yangın, deprem
Sıklık	Yılda 1-2

Yapılan görüşme sonucu okullarda sadece afet çeşitlerinden yangın ve deprem kavramlarına yer verildiği, bu kavramların okul genelinde tatbikat yapılarak, sınıflarda ise drama çalışmaları ile süreç dahil edildiği anlaşılmıştır. Tatbikatlar bazı okullarda yılda bir kez bazılarında yılda iki kez yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 7.

Okul öncesi öğretmenlerinin okulda yaptığı afet tatbikatları ve tatbikatların yapılma sıklığı

	Yılda 1	Yılda 1-2	Yılda 2
Deprem	2 Kişi	2 Kişi	6 Kişi
Yangın			

Sayfa | 3850

Okul öncesi öğretmenlerinin hangi afet tatbikatlarının yapıldığı ve bu tatbikatların yılda kaç kez yaptıkları Tablo 7’de gösterilmiştir. 2 okul öncesi öğretmenin yılda bir kez, 2 okul öncesi öğretmenin yılda 1 ya da 2 kez, 6 okul öncesi öğretmenin yılda 2 kez deprem ve yangın afetlerine yönelik tatbikat yaptığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 8.

Okul öncesi öğretmenlerinin Eğitim- öğretim yılı içerisinde afet ve acil durumla ilgili kullandıkları semboller

Semboller	Yangın	Kızılay	Acil Durum Numaraları	Toplanma Merkezi	Çıkış Kapısı
	4 Kişi	2 Kişi	6 kişi	3 kişi	5 kişi

Tablo 8’de okul öncesi öğretmenlerin kullandığı sembollere bakıldığında, 4 öğretmenin yangın, 2 öğretmenin Kızılay, 6 öğretmenin acil durum numaraları, 3 öğretmenin toplanma merkezi ve 5 öğretmenin çıkış kapısı sembollerini ders sürecine kattıkları görülmüştür. En çok acil durum numarası sembolünü kullandıkları, en az Kızılay sembolünü sürece dahil ettikleri görülmüştür.

Tablo 9.

Afet ve acil durum kavramlarını eğitim sürecine dahil ederken geçici öğrenme merkezi kurulma durumu

	Evet	Hayır
Geçici öğrenme merkezi	15 Kişi	5 Kişi

Öğretmenlerin afet ve acil durum kavramlarını eğitim sürecine dahil ederken geçici öğrenme merkezi kurulma durumları incelendiğinde görüşme yapılan öğretmenlerden 15’inin geçici öğrenme merkezlerini eğitim sürecine dahil ederken 5’inin sürece dahil etmediği görülmüştür.

Tartışma, Sonuç ve Öneriler

Bu araştırma ile MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı gelişim alanlarının kazanım ve gösterge boyutunda afet ve acil durum kavramları açısından incelenmesi ve bu incelemenin eğitim ortamı gözlemi ve yapılan öğretmen görüşmeleriyle desteklenmiştir. Çocuklar, afetlerin sonuçlarını kavrayabilecek bilişsel ve duygusal olgunluğa henüz ulaşmadıkları için afetlerden daha fazla etkilenmektedir (Berument, Sayıl ve Uçanok, 1999; Erkan, 2010). Bu nedenle okul öncesi dönem çağında bulunan çocukların afet ve acil durum kavramlarında bilinçli olması, bu kavramları tanıması önemlidir. MEB 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı gelişim alanları, kazanım ve gösterge boyutunda, AFAD tarafından ortaya koyulan deprem, sel, heyelan, çığ, yangın, volkan, fırtına ve tsunami afet

türlerinden herhangi birini bulundurmamaktadır. Akman ve Yıldırım (2022), okul öncesi öğrencileri üzerinde yaptığı çalışmada öğrencilerin heyelan ve çığ kavramlarını yeteri kadar bilmediği, selin nasıl olduğunu fakat sel olduğunda ne yapmaları gerektiği konusunda ne yapacaklarını konusunda bilgi sahibi olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Sapsağlam (2019), okul öncesi öğrencilerinin sel, heyelan, çığ doğal afetleri hakkında yeterli bilgiye sahip olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Çelik vd. (2016), okul öncesi çocukların deprem ile bilgilerinin olduğu ancak deprem sırasında ne yapacakları hakkında eksikliklerinin olduğunu ortaya koymuştur. Görüldüğü üzere öğrencilerin afetler hakkında bilgi sahibi olmadığı, bilgi sahibi olsalar dahi afet sırasında ne yapmaları gerektiği konusunda yetersiz olduğu söylenebilir.

Okul öncesi eğitim programı bilişsel gelişim kazanım ve göstergelerinin acil durum kavramı açısından incelendiği, acil durum kavramını içeren bir adet kazanımın bulunduğu görülmektedir. Bilişsel gelişim alanının 13. Kazanımı olan; “Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır.”, “Verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir.”, “Gösterilen sembolün anlamını söyler.” göstergeleri ile ifade edilmiştir. Tehlike ve farkındalık kavramlarının programda yer aldığı ve Bloom Taksonomisinin bilme basamağında yer almaktadır. Çocuklara afet bilincinin sembolik değil, gerçekçi uygulamalar aracılığıyla kazandırılması gerektiği vurgulanmıştır (Limoncu ve Atmaca, 2018).

Dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim ve motor gelişim alanlarının acil durum kavramı ve alt boyutlarında kazanım ve göstergeler bulundurmadağı görülmüştür. Bilişsel gelişim alanında acil durum kavramını içeren bir adet kazanım olduğu tespit edilmiştir. Bu kazanım bilişsel gelişim alanının 13. Kazanımı olan; “Günlük yaşamda kullanılan sembolleri tanıır”dır. Bu kazanımın “verilen açıklamaya uygun sembolü gösterir, gösterilen sembolün anlamını söyler” göstergeleri Bloom Taksonomisi’nin bilme basamağında yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Okul öncesi eğitim programı öz bakım becerileri gelişim alanı, acil durum kavramı ve alt ifadeleri yönünden incelenmiştir. Yapılan inceleme sonucu öz bakım becerileri kazanımlarından kazanım 7 “Kendini tehlikelerden ve kazalardan korur” ifadesi hedeflenen kavram için uygun bulunmuştur. Bu kazanımın “Tehlikeli olan durumları söyler, kendini tehlikelerden ve kazalardan korumak için yapılması gerekenleri söyler ve temel güvenlik kurallarını bilir” göstergeleri Bloom Taksonomisinin bilme basamağında yer almaktadır. Acil durum kavramının tehlike, farkındalık, korunma, kaçınma ve tedbir boyutlarında kullanılabileceği düşünülmektedir. Yine aynı kazanımın “Tehlikeli olan durumlardan, kişilerden, alışkanlıklardan uzak durur ve herhangi bir tehlike ve kaza anında yardım ister.” göstergeleri Bloom Taksonomisinin anlama basamağında yer almaktadır. Anlama basamağında yer alan göstergeler, çeşitli yöntem- teknikler ile uygulama basamağına taşınarak daha kalıcı öğrenmeler sağlanabilir.

Okul öncesi öğretmenlerinin afet tatbikatı yapma sıklıkları incelendiğinde 2 okul öncesi öğretmenin yılda bir kez, 2 okul öncesi öğretmenin yılda 1 ya da 2 kez, 6 okul öncesi öğretmenin yılda 2 kez deprem ve yangın afetlerine yönelik tatbikat yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Yönlendirme, pratik ve tekrar yoluyla ya da becerileri doğrudan uygulayarak (Katz, 1999) öğrencilerde geliştirilmek istenen beceriler desteklenebilir. Tatbikatların daha sık yapılması, eğitimin uygulamalı olarak pekiştirilmesini sağlayarak öğrencilerin bilgi ve becerilerini gerçek durumlarda uygulamalarına imkân sunabilir. Okul

öncesi öğretmenlerinin afet tatbikatı yapma sıklığının yetersiz olduğu görülmektedir. UNICEF (2025), çocukların afet risk yönetiminde ortaya çıkabilecek olumsuz etkinliklerin yoğunluğu nedeniyle, eğitim ortamlarında risk önleme çalışmaları yürütülmeli, tatbikatlarla farkındalık artırılmalı ve olası afet eğitimleri ile eğitimin sürekliliği güvence altına alınmasını söylemiştir. Akat (2025) yaptığı çalışmada çocukların, uygulanan tatbikatların desteklenmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Sayfa | 3852

Okul öncesi eğitim sınıflarında kullanılması beklenen afet ve acil durum kavram materyalleri incelendiğinde ilk yardım dolabının, gözlemlenen 20 sınıftan 16'sında bulunduğu 4'ünde bulunmadığı tespit edilmiştir. Afet ve acil durum kavramlarını ifade eden görsel afişler 13 okulda varken 7 okulda görülmemiştir. Acil durum numara bilgilendirme materyali 8 sınıfta kullanılmazken 12 sınıfta kullanılmaktadır. Afet ve acil durum kavramları için kullanılan eğitici materyaller 11 sınıfta bulunurken, 9 sınıfta bulunmamaktadır. Bulunan sınıflarda bu materyaller; acil durum numaraları, çıkış sembolü ve görsel bilgilendirme materyalidir. Yine bu kavramların anlaşılması için kullanılan afet ve acil durum barındıran kitap ya da resimli materyaller incelenmiş, 14 sınıfta resimli çocuk kitapları görülürken kalan 6 sınıfta görülmemiştir. Afet ve acil durum kavramları için kullanılan eğitici materyallerin 11 sınıfta bulunması, afet ve acil durum konusunda çocukların bilinçlendirilmesi ve eğitilmesi konusunda eksik olduğu söylenebilir.

Okul öncesi öğretmenleri ile yapılan görüşmeler sonucu okullarda sadece afet çeşitlerinden yangın ve deprem kavramlarına yer verildiği, bu kavramların okul genelinde tatbikat yapılarak, sınıflarda ise drama çalışmaları ile sürece dahil edildiği anlaşılmıştır. Tatbikatların yılda bir ya da iki kez yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Tatbikatların yılda bir iki kez yapılması afet ve acil durum anında öğrencilerin bu durumlarda ne yapmaları gerektiğini pekiştirilmesi yeterli olabilir ancak daha sık yapılması hazırlık seviyelerini daha da artırabilir. Öğretmenlerin eğitim sürecinde kullandığı sembollere bakıldığında, en çok acil durum numarası sembolünü kullandıkları, en az Kızılay sembolünü sürece dahil ettikleri görülmüştür. Ayrıca etkinliklerde toplanma merkezi, yangın ve çıkış kapısı sembollerini de kullanan öğretmenlerin olduğu sonucuna varılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşmelerde sınıf içinde afet ve acil durum kavramları için geçici öğrenme merkezlerinin, yıl içerisinde 15 öğretmen tarafından kurulduğu, 5 öğretmen tarafından kurulmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğrenme merkezleri, "nitelikli uyarılarla zenginleştirilmiş", çocukların eğitim ortamlarında gelişimsel olarak en üst düzeyde yarar sağlamaları ve aktif olarak katılım göstermelerini sağlayan ortamlardır (Kaçan vd., 2021).

Eğitim, bireylerin ve toplumların kaçınılmaz afetlerin zararlarını en aza indirmesinde farkındalık ve bilinç oluşturma açısından temel bir rol oynamaktadır (Cvetković vd., 2015). Vygotsky'e (1978) çocuklar okul öncesi eğitime adım attıkları dönemde akademik kavramları edinmeye başladıklarını öne sürmektedir. Okul öncesi eğitimde çocukların afet ve acil durumlarını bilmesi bu nedenle önemli görülmektedir. Bu bağlamda çocukların oluşabilecek tehlikelerin farkında olması, alınacak önlemleri bilmesi, olayların çocuklar üzerinde olası etkilerini azaltmak için dikkat edilmesi gereken bir durum olarak düşünülmektedir. Araştırma sonucunda Millî Eğitim Bakanlığı 2013 Okul Öncesi Eğitim Programı gelişim alanlarının afet ve acil durum kavramları açısından bazı kazanımlar barındırdığı, ancak bu kazanımların oldukça az olduğu söylenebilir. Erkol (2023), öğretmenlerin afet kavramı açısından yetersiz olduğunu ve program kazanımlarına eklemeler yaptığını belirtmiştir. Afet eğitimi çocukların

doğal afetlerle ilişkili riskleri anlamasını önemli ölçüde arttırabilir. Hakim vd. (2020) afet okuryazarlığının eğitim programlarına eklenmesi gerektiğini, erken yaştan itibaren farkındalık ve hazırlık sağladığını vurgulamıştır. Sınıflarda yapılan gözlem sonucu afet ve acil durum kavramlarında yeteri kadar materyalin bulunmadığı, bulunan materyallerin süreç içerisinde çok az kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerle yapılan görüşme sonucunda afet ve acil durum kavramlarının sadece yangın ve deprem başlıklarında etkinliklerde bulunduğu, bu etkinliklerinde yılda bir ya da iki kez yapıldığı tespit edilmiştir.

Araştırmanın bulgularından yola çıkarak, okul öncesi eğitim programı bilişsel gelişim kazanım ve göstergelerinin Okul öncesi eğitim programı bilişsel gelişim kazanım ve göstergelerinin acil durum kavramı içeren kazanımın kazandırılması yalnızca bilme basamağıyla sınırlı kalmamalı, kazanımların çeşitlendirilmesi ve farklı gelişim alanlarını kapsayacak şekilde yeniden yapılandırılabilir. Çocuklara sembollerin yanı sıra oyun, drama, canlandırma ve tatbikat gibi etkinliklerle gerçekçi deneyimler sunulabilir. Dil gelişimi, sosyal duygusal gelişim ve motor gelişim alanlarının acil durum kavramı ve alt boyutlarında kazanım ve göstergelerin programa eklenebileceği, acil durum ile ilgili semboller der sürecine eklenerek öğrencilere kazandırılabilir. Afet ve acil durum kavramlarının materyallerinin sınıflarda arttırılması, geçici öğrenme merkezlerinin kurulması için öğretmenlerin teşvik edilmesi, tatbikat sayısının arttırılması, sınıflarda bulunan materyallerin ders sürecinde aktif olarak kullanılarak etkinlik sayılarının arttırılması olası afet ve acil durumlarda kalıcı öğrenme sağlayabilir.

Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi, (2025), 16 (3), 3839-3855.

Western Anatolia Journal of Educational Sciences (2025), 16 (3), 3839-3855.

Araştırma Makalesi / Research Paper

Kaynakça

- Akat, R. (2025). *Disiplinlerarası iş sağlığı ve güvenliği anabilim dalı okul öncesi eğitim kurumlarında acil durum planlaması ve risk analizinde tehlike avcılığı yöntemi: Çanakkale ili örneği* [Yüksek lisans tezi]. Çanakkale Üniversitesi.
- Akman, A. ve Yıldırım, S. (2022). Okulöncesi öğrencilerinde afet yönetimine dair bir gözlem: Iğdır'da bir ilkokul örneği. *Anasay*, (21), 341-355. <https://doi.org/10.33404/anasay.1156639>
- Ankara Büyükşehir Belediyesi (2025). *Çocuk Odaklı Acil Durum Hazırlık Rehberi*. <https://s.ankara.bel.tr/files/2025/01/24/d4827accc1a61e8023ece4db3d970391.pdf>
- Başkurt, S. ve Karadağ, N. (2001). Balıkesir il ve ilçelerinde sağlık bakanlığına bağlı hastanelerin olağanüstü olaylara karşı hazırlık durumlarının incelenmesi. *Modern Hastane Yönetimi Dergisi*, 5(1), 14-18.
- Berument, S. K., Sayıl, M. ve Uçanok, Z. (1999). Depremden etkilenen çocuklarınıza nasıl yardımcı olabilirsiniz? Anne-baba el kitabı. *Türk Psikoloji Bülteni*, 5(14), 78-88.
- Black, M. M., Walker, S. P., Fernald, L. C., Andersen, C. T., DiGirolamo, A. M., Lu, C., ... ,Grantham-McGregor, S. (2016). Advancing Early Childhood Development: From Science to Scale 1: Early childhood development coming of age: Science through the life course. *Lancet (London, England)*, 389(10064), 77. [https://doi.org/10.1016/S0140-6736\(16\)31389-7](https://doi.org/10.1016/S0140-6736(16)31389-7)
- Büyüköztürk (2023). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Pegem Akademi.
- Cvetković, V., Dragičević, S., Petrović, M., Mijaković, S., Jakovljević, V. and Gačić, J. (2015). Knowledge and perception of secondary school students in Belgrade about earthquakes as natural disasters. *Polish Journal of Environmental Studies*, 24(4), 77-85. <https://doi.org/10.15244/pjoes/39702>
- Çelik, I., Dur, D., ve Bayar, M. E. (2016). Okul öncesi dönem çocuklarında deprem algısı (Ağrı ılı örneği). *TURAN: Stratejik Araştırmalar Merkezi*, (8), 63. <https://doi.org/10.70740/eduref.1525998>
- Dalga, A., Güldenöglü, İ. B. ve Kargın, T. (2019). Anasınıfı çocuklarına yönelik erken matematik becerileri değerlendirme aracı (MATBED): Geliştirme çalışması. *Millî Eğitim Dergisi*, 49(227), 289-314.
- Erkol, E. D. (2023). Kovid-19 ve sonrası dönemde uygulanan okul öncesi eğitim programına ilişkin öğretmen görüşleri. *Journal of Advancements in Education*, 1(1). <https://orcid.org/0000-0001-7992-4780>
- Gravetter, J. F. and Forzano, L. B. (2012). *Research methods for the behavioral sciences*. Linda Schreiber-Ganster.
- Hakim, A., Inten, D. N. ve Mulyani, D. (2020, 3 Mart). *The Litteration of Disaster Mitigation for Early Childhood*. Proceedings of the 2nd Social and Humaniora Research Symposium. Atlantis Press. <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200225.060>
- Hirsh, R.A. (2004). *Early childhood Curriculum. Incorporating multiple intelligences, developmentally appropriate practice, and play*. Pearson.
- Kaçan, M. O., Dedeoğlu, N., Karayol, S., ve Kimzan, İ. (2021). Okul öncesi sınıflarda öğrenme merkezlerinin incelenmesi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 8(2), 436-451. <https://doi.org/10.21666/muefd.761825>
- Katz, L. G. (1999). *Another look at what young children should be learning*. ERIC Digest.
- Köksal, O., Dağal, A. B. ve Duman, Ö. A. (2016). Okul öncesi öğretmenlerinin okul öncesi eğitim programı hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *International Journal of Social Science*, 46(4), 379-394.
- Limoncu, S. ve Atmaca, A. B. (2018). Çocuk Merkezli Afet Yönetimi. *Megaron*, 13(1). <https://doi.org/10.5505/megaron.2017.49369>
- Ocak, G. ve Yılmaz, M. (2025). Eğitimde Dönüşüm: MEB (2013), MEB (2024a) ve MEB (2024b) Okul Öncesi Eğitim Programları'nın Karşılaştırmalı Değerlendirilmesi. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 23(2), 2075-2100. <https://doi.org/10.37217/tebd.1605623>
- Sameroff A, (2009). *The Transactional Model Of Development: How Children And Contexts Shape Each Other*. Washington DC: American Psychological Association. <https://doi.org/10.1037/11877-001>

Şahin, H., Bağışlayan, B., Uçar, Y. ve Çiçek, N. (2025). Okul öncesi eğitim programı gelişim alanlarının kazanım-gösterge boyutlarında afet ve acil durum kavramları açısından değerlendirilmesi. *Batı Anadolu Eğitim Bilimleri Dergisi*, 16(3), 3839-3855.

DOI. 10.51460/baebd.1671110

- Sağlam, M. ve Aral, N. (2015). Okul öncesi öğretmenlerin fen etkinlikleri hakkındaki görüşlerinin belirlenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 16(3), 87-102.* <https://doi.org/10.17679/iuefd.16308213>
- Sapsağlam, Ö. (2019). Okul öncesi dönem çocuklarında doğal afet farkındalığı. *Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, 38(1), 283-295.* <https://doi.org/10.7822/omuefd.517081>
- Subaşı, M. ve Okumuş, K., (2017), Bir Araştırma Yöntemi Olarak Durum Çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 21(2), 419-426.*
- T.C. İçişleri Bakanlığı Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı, (2025). Açıklamalı Afet Yönetimi Terimleri Sözlüğü. 21 Ocak 2025 tarihinde <https://www.afad.gov.tr/aciklamali-afet-yonetimi-terimleri-sozlugu> adresinden ulaşılmıştır.
- T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü (2013). *Okul öncesi eğitim programı.* https://mufredat.meb.gov.tr/Dosyalar/20195712275243-okuloncesi_egitimprogrami.pdf
- UNESCO. (2018). Early childhood care and education. <https://en.unesco.org/themes/early-childhood-care-and-education> adresinden 5 Şubat 2018 tarihinde alınmıştır.
- United Nations Office for Disaster Risk Reduction (UNDRR), (2017). *The Sendai Framework Terminology on Disaster Risk Reduction.* 31 Mart 2025 tarihinde <https://www.undrr.org/terminology/disaster> adresinden edinilmiştir.
- Winangsih, I., and Kurniati E. (2020). Disaster Mitigation in Early Childhood Education. *Advances in Social Science, Education and Humanities Research, (45), 296–301.* <https://doi.org/10.2991/assehr.k.200808.058>
- Vygotsky, L. S. and Cole, M. (1978). *Mind in society: Development of higher psychological processes.* Harvard University Press. <https://doi.org/10.2307/j.ctvif9vz4>
- Yıldırım, A., ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri.* Seçkin Yayıncılık.
- Yin, R. K. (1984). *Case Study Research and Applications.* Sage Publications.